

PESTA, L'EPIDÈMIA QUE PERIÒDICAMENT ASSOLAVA EL PAÍS

La pesta és una malaltia infecciosa causada pel bacteri *Yersinia pestis*, que comporta febre, debilitat i mal de cap, inflamació dels ganglis limfàtics i causa la mort. La pesta bubònica és la forma més comuna de la pesta. La gran pesta negra arribà a Europa el 1348 i assolà periòdicament el continent fins ben entrat el segle XIX. A mitjan segle XVI, Arenys de Mar quedà deslliurada d'una pesta que assolà el país i se'n va atribuir la intercessió de Sant Roc.

El principal focus de contagi de la pesta van ser les rates. Les puces que vivien de la sang de la rata encomanaven el bacteri de la pesta a les persones. El contagi també el podia ocasionar qualsevol producte que hagués estat en contacte amb gent que portés la malaltia, com ara la roba. A la pesta, s'hi sumaven moltes vegades les males collites. Amb pocs aliments, la gent tenia un estat de salut molt dèbil, que encara els feia més vulnerables a la malaltia.

Per combatre-la, ho feien de dues maneres. Una, la terrenal, on es prenen tota mena de mesures sanitàries, de desinfecció i purificació. També es feien aïllaments i quarantenes. Per entrar i sortir dels pobles es necessitaven les patents de sanitat, que també havien de tenir els vaixells que feien comerç marítim. Quan després d'haver fet tot l'humanament possible, la mortalitat no baixava, s'acudia a l'altra via, la sobrenatural, demanant la protecció a un sant o a la Mare de Déu.

Diversos factors van influir en la instauració del culte a Sant Roc com a protector de la pesta als territoris de la Corona d'Aragó, on fins al segle XVI Sant Sebastià era l'intercessor per excel·lència. Un aspecte clau per entendre aquesta implantació és el cicle anual de mortalitat de la pesta. La majoria de brots de pesta tenien una durada de mig any i tenien diverses intensitats depenent de l'any. El contagi de la pesta generalment començava a la primavera, entre els mesos d'abril i maig. El contagi de la pesta bubònica és més fàcil durant la primavera i la tardor, amb temperatures suaus. És durant els mesos de temperatures extremes, de fred al gener i de calor a l'agost, quan les puces transportadores del bacteri *Yersinia pestis* tenen més dificultats per sobreviure.

Així doncs, a Sant Francesc de Paula (2 d'abril) se'l podia invocar quan el contagi tot just començava; a Sant Cristòfol (10 de juliol), quan es trobava en el seu punt més àlgid, i a Sant Sebastià (20 de gener), en finalitzar el cicle a l'hivern. Però era Sant Roc (16 d'agost), un nou sant invocat a partir del segle XV, el que realment posava fi al cicle mortal de la pesta. Si Sant Sebastià o Sant Francesc de Paula representaven l'aspecte preventiu de la pesta, la figura de Sant Roc simbolitzava el complement terapèutic de la malaltia, el que hi posava fi.